

Lysakervassdragets venner

Bærum kommune

post@baerum.kommune.no

LvV-ref.: 20/82

Bærum journalpostnr: 20/74426

Dok.nr.: 4882206

2020-08-12

Uttalelse: Forslag til planprogram - Granfos

Lysakervassdragets venner (LvV) har mottatt forslaget til planprogram utarbeidet av diverse konsultenter for Mustad Eiendom i samarbeid med Bærum kommune og lagt ut på høring med uttalelsesfrist 15.8.2020.

Samordning

LvVs formål er bl.a. å arbeide for en helhetlig forvaltning av Lysakervassdraget og dens kantsoner. En av de største utfordringer for helhet i forvaltningen er kommune- og fylkes-/regionsgrensen som går langs Lysakerelva. Planprogrammet reflekterer også dette på flere uheldige måter, noe som taler for at gjennomføring av planprogrammet bør pålegges samordning på et høyere administrativt nivå, eller med et sterkere engasjement av Fylkesmannen og relevante statlige etater.

Mål

Kapittel 1.3 nevner Kommunedelplan for Lysakervassdraget (KDP) og i 1.5 oppgis at målet for KDP er: *å sørge for en bærekraftig og samfunnsøkonomisk bruk av vassdragets ressurser, ivareta kulturlandskapet og tilrettelegge for utøvelse av friluftsliv.* Dette er bare en del av ordlyden til bestemmelsene vedtatt av Bærum kommune. En viktig setning som mangler er: *oppretholde og gjenopprette kjemisk og økologisk status i vassdraget.* Vi noterer at Bærum kommunes vedtak avviker fra den felles teksten i hovedrapporten i KDP-en utarbeidet i 2015. Der er formålsparagrafen slik:

Planen skal sørge for en bærekraftig bruk av vassdragets ressurser. Det skal legges vekt på å opprettholde og **gjenopprette kjemisk og økologisk status i vassdraget, ivareta eller øke naturverdiene**, ivareta kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap, tilrettelegge for utøvelse av friluftsliv, og samordne planlegging og bruk av arealer i og langs vassdraget og over kommunegrensene.¹

Her er det tydelig at KDP-ens primære formål gjelder kontinuerlig forbedring av vassdragets velvære. Planprogrammet skal frembringe nye muligheter til å oppnå et bedre elvemiljø. Videre skal planleggingen, ikke bare veiledning (dvs.VPOR), samordnes. Dette forsterker poenget som vi allerede har tatt opp om behovet for at planleggingen koordineres på et høyere plan enn det kommunale.

... 2

¹ Vi noterer oss at hverken teksten eller kartene til Bærum kommunes kommunedelplanen for Lysakervassdraget er å finne med søk på Bærum kommunes web sider.

Beskrivelse av planområdet

Kapittel 3 bryter med helhetsprinsippet for elveforvaltning ved å trekke frem bare de linjene som omhandler Bærum fra en tidligere områdebeskrivelse for Lysakerelva og kantsonen. Dette villeder, særlig om eventuelle brosteder. Det er lange strekninger med minst 5 meters høydeforskjell mellom elvebreddene hvor brolegging frarådes.

Den bratte elvebredden i nordvest omtales. Store deler ligger i elvas kantsone. En 20 meters byggegrense er like viktig her som ellers langs Lysakerelva. Det blir også et spesielt behov for å beskytte elva og kantsonen fra sterk og varierende lysforurensning. Dette viser seg å være utfordring i situasjoner med bygg tett nær bratte elvebredder. Planprogrammet må ta dette alvorlig.

Barriere

Bruken av ordet *barriere* om elva viser en holdning som ikke lenger kan godtas, siden den må forstås som «hindring for kommersiell virksomhet». Det kan bare gjentas: Lysakerelva er et levende miljø og planprogrammet skal ha mål for miljøets forbedring.

«Barriere» bør heller brukes om de kunstige hindringer til elvas flyt og utbredelse, særlig under flom. Her vises til innfyllingen foran Fossekallen restaurant, «parkeringsøya» som ligger i Oslo men som har adgang fra Bærum, og flomvollene ved Lilleakerveien 4-6 som tvinger flomstrømning mot Bærumsbredden.

Naturmangfold er et positivt aspekt

Kapittel 3.5 beskriver naturmangfold som et negativt aspekt ved dagens situasjon, men avskriver muligheter for forbedring. Planprogrammet bør se på muligheten til å endre infrastrukturen som ansees for å hindre slik forbedring.

Det skal opplyses her at det i år er observert bever like ovenfor Fåbrofossen og det bør tas høyde for at den kan vandre nedenfor fossen.

Friluftsliv og fiske

Beskrivelsen og kartet over turløyper undertrykker de viktige forlengelsene av Bærums turvei L-1 gjennom planområdet. Enten man følger elvas kantsone eller passerer direkte over flomsletta til gangbrua mot Lille CC Vest, eller drar videre langs elvebredden til Lysaker stasjon, er disse velbrukte og essensielle koblinger som må opprettholdes. Planen bør ha deres oppgradering som et mål. Se kartet på side 70 i LvVs hefte *Lysakerelva* for detaljer.

Kartet over verdsatte friluftsområder nevner ikke laks- og sjørretfiske som viktig fritidsbeskjeftigelse i det gulmerkete området.

Flom

Kapittel 3.8 omtaler flom. LvV har betydelig kompetanse innen hydrologi og mener at beregningsgrunnlaget for Bærum kommunes flomkart ikke gir tillit. Data

oppsummert i planprogrammet kan ikke kontrolleres; for eksempel er ikke vannhastigheten i ei elv jevn, men varierer med dybden og over elvas bredde og lengde. Med innsnevring og varierende dybder varierer vannhastigheten på denne strekningen av Lysakerelva mye, både under normale forhold og flomtilstander. Dermed kan ikke vannstand på strekningen regnes ut med antakelser om jevn flyt. Med så mye nye og samfunnskritiske infrastrukturer planlagt nedstrøms Granfos, bør planprogrammet ha adgang til en dynamisk flomberegning som inkluderer den nye infrastrukturens beskyttelsesbehov. LvV har spilt inn overfor Fornebubanen at nye flomberegninger med oppdatert beregningsmetoder, bør gjennomføres

Planprogrammets tekst påpeker at Mølledammen er en betydelig hindring for vannets flyt mot havet, også i flomsituasjon. Dammens fremtid bør tas opp ifm. planprogrammet. Mens noe av flomproblematikken skyldes demningen, fungerer dammen som beskyttelse for jernbane og Fornebubanen ved at den bremser vannstrømmen som ellers vil undergrave både sporområdet og bygg ved Elvefaret 85.

Hensyn

Kapittel 4 omtaler hensyn som bør utredes under planprogrammet. Vi har allerede påpekt behovet for forbedret flomberegning, men innser at denne må omfatte hele distriktet nedstrøms Fåbrofossen og med flere aktører enn initiativtakeren for Granfosutvikling. Likevel bør ny beregning foreligge innen planprogrammet ellers er ferdig gjennomført.

Et levende naturmiljø - ikke kun et landskapselement

Kapittel 4.2 refererer til Civitas og kommunenes stedsanalyser. Begge svikter Lysakerelva ved at den betraktes kun som *landsskapselement*, og ikke et levende naturmiljø som begge kommuner er forpliktet til å utbedre og beskytte. Dette er tidligere kommentert ifm. VPOR, men initiativtakeren holder på sitt uheldige syn. At kommunens analyser betraktes som retningsgivende er en betydelig trussel mot elvas miljø.

Kantvegetasjon

Hele Kapittel 4.4 går ut på å registrere og ivareta det eksisterende, om det er botaniske arter, eller barnets bruk av elvemiljøet. Det er ikke tatt med et punkt hvor behovet for bredere vegetasjonsbelte i kantsone skal kartlegges, bare bevaring og sikring av det som finns i dag. Initiativtakerens utforming av Oslo bredden ved Mølledammen er et eksempel på fullt brudd med vannressurslovens § 11 og skal ikke gjentas langs Bærumsiden.

Kapittel 4.5 lider av det samme synet på Lysakerelva som det foregående underkapittel. Planprogrammet skal tilpasses utbyggerens ønsker av opplevelser og synlighet, med nye siktlinjer. Elvas egentlige behov er for tettere kantvegetasjon som miljøbeskyttelse og som næringskilde for liv i og langs elva ikke er nevnt.

Gående og syklende

Kapittel 4.8 har et punkt om en mobilitetsplan, men bare ifm. Lysaker som kollektivknutepunktet, ikke planer for kartlegging av turgåeres bruk eller behov for trasé(er) gjennom området fra turvei L-1 til Kyststien. Planprogrammet bør også ha et punkt for å bedre kår for sykkeltrafikk gjennom området. LvV ser et behov for en sykkeltrasé som avlaster Vækerøveien og Vollsveien og samtidig utjevner de bratte kneiker opp mot nivået på gangbrua ved Jar skole /Lilleaker stasjon. Traséen bør slynge seg gjennom distriktet. Det er i dette øyemed at en ny bru, høyt over elveleiet, er berettiget. Det foreslås at dette tas med som et utredningspunkt.

Flomsletter må sikres

Kapittel 4.9 nevner hensyn til flom, og at elva som flomvei sikres, men det står ingenting om flomslettene som også er vesentlige flomveier og og at også bør sikres. Flere flomveier ut av området er tettet igjen siden forrige flomepisoden i 1987. Det er enda en grunn til at dette planprogrammet bør gjennomføres på et nivå over det kommunale eller i det minste med løpende medvirkning fra aktuelle ikke-kommunale etater.

Videre planarbeid

Kapittel 5 gjennomgår forskjeller mellom VPOR og Mustad Eiendoms alternativ. Sistnevnte skviser konsekvent Lysakerelvas kantsone, med betydelig bygningsmasse tett på elvebredden. Uansett hvor tynt og smalt vegetasjonsbeltet er i dag, må utviklingen fremover forsterker, ikke forringe, det.

Broparken som diskuteres på s. 26 er et dårlig forslag. Det finnes bare ett sted langs denne elvestrekning som er egnet som publikumspark. Det er sletta ved Lilleakerveien 4F-J. Det er den eneste plassen hvor det er sol året rundt. Den er allerede viktig å holde denne sletta åpen som flomvei. Langs Granfosstrekningen ellers er det forsterkning av kantsonen med et bredt vegetasjonsbelte og plass til en sammenhengende turvei som er de største miljø- og friluftsbhøvene.

Hele hensikten med Kommunedelplanen for Lysakervassdraget er å legge kraftige begrensninger på utviklingen i kantsonen til Lysakerelva for å ivareta og forbedre Lysakerelvas miljø. Det er gjennom planprogrammet at Bærum kommune skal utøve sitt ansvar for å sikre at KDP-ens hensikt blir respektert. Initiativtakeren var på sin side kjent med KDP-en da eiendommen Granfos ble kjøpt og bør innrette seg med dens hensikt.

Med vennlig hilsen

John Tibballs
styreleder

Bo Wingård
styremedlem